

RECENZJA
ROZPRAWY DOKTORSKIEJ
mgr. inż. Sławomira KOTOŃSKIEGO
opracowanej pod tytułem
KONCEPCJA SYSTEMU OCHRONY
PRZECIWPÓŻAROWEJ W ZAKRESIE
PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM LUDNOŚCI NA
PRZYKŁADZIE OBSZARU CHRONIONEGO PRZEZ
KOMENDĘ MIEJSKĄ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
W KALISZU

1. Ocena ogólna

Rozprawa doktorska pod tytułem *Koncepcja systemu ochrony przeciwpożarowej w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom ludności na przykładzie obszaru chronionego przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Kaliszu*, napisana przez magistra inżyniera Sławomira Kotońskiego, pod kierunkiem naukowym profesora doktora habilitowanego inżyniera Jarosława Wołęjszo, jest niewątpliwie interesująca z naukowego punktu widzenia. Tematyka pracy odnosi się do zagrożeń niemilitarnych występujących na badanym terenie oraz przedstawienia koncepcję przeciwdziałania tym zagrożeniom i przygotowania odpowiednich podmiotów do usuwania ewentualnych skutków ich wystąpienia.

Doktorant przedstawił dogłębną analizę występujących zagrożeń w zakresie ochrony przeciwpożarowej, a także dokonał oceny potencjału sił i środków krajowego systemu

ratowniczo-gaśniczego do usuwania skutków niepożądanych zdarzeń. Tym samym odniósł się do praktycznych aspektów funkcjonowania krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Podjęte działania poznawcze umożliwiły przedstawienie propozycji rozwoju systemu ochrony przeciwpożarowej z zastosowaniem innowacyjnych rozwiązań i technologii, w zakresie przygotowania do działań ratowniczych podczas różnego rodzaju zagrożeń naturalnych i cywilizacyjnych, m.in. huraganów, podtopień, powodzi, gradobicia, zdarzeń chemicznych, katastrof drogowych, dużych pożarów. Ciekawym ujęciem jest płaszczyzna strukturalnych modyfikacji, wzmacniających gotowość określonych służb, funkcjonujących w ramach systemu KSRG.

Słuszna jest teza wyjściowa przyjęta przez Autora zakładająca, że organizacja działań ratowniczych, będących konsekwencją występowania zagrożeń pojawiających się w życiu codziennym człowieka (np. katastrofa naturalna, przemysłowa, techniczna) należy do zadań podmiotów ratowniczych, wchodzących w skład systemu ochrony przeciwpożarowej, a przede wszystkim krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. System ten oparty jest w głównej mierze na siłach i środkach Państwowej Straży Pożarnej oraz jednostkach ochrony przeciwpożarowej, głównie Ochotniczej Straży Pożarnej. Jednak skutecznie prowadzone działania ratownicze wymagają współpracy i koordynacji wielu służb, podmiotów i instytucji zaangażowanych w akcję ratowniczą. Koordynacja tych działań odbywa się poprzez zaplanowane i przygotowane wcześniej zaplecze sił i środków, monitoringu, dowodzenia i zarządzania. Tylko takie podejście umożliwia realizację efektywnych działań ograniczających lub usuwających skutki zdarzeń stanowiących wyjątkowe zagrożenia. Skuteczne reagowanie na występujące zagrożenia wymaga także posiadania przez podmioty ratownicze odpowiedniego wyposażenia w nowoczesny sprzęt i materiały.

Warto zwrócić uwagę, że głównymi przesłankami, które skłoniły Autora do napisania niniejszej dysertacji były doświadczenia zawodowe, zdobyte podczas wieloletniej pracy w strukturach systemu ochrony przeciwpożarowej - w Państwowej Straży Pożarnej. Uwypukliły one pewną lukę poznawczą, na bazie której Doktorant stwierdza, że dotychczasowe doświadczenia oparte na działaniach ratowniczych prowadzonych podczas sytuacji nadzwyczajnych zagrożeń na terenie obszaru chronionego przez KM PSP w Kaliszu, wskazują na konieczność poprawy koordynacji działań poszczególnych podmiotów ratowniczych, poprawy ich zasobów sprzętowych i materiałowych. Wiąże się to także z zasadnością poprawy systemu informowania i ostrzegania ludności o zagrożeniach, a także koniecznością zwiększenia poziomu edukacji społeczeństwa w zakresie występujących zagrożeń.

Wskazane połączenie teorii i praktyki badacza tematu powoduje, że analizowana treść rozprawy naukowej jest niewątpliwie interesująca w swej jakościowej płaszczyźnie i jej walorem jest umiejscowienie proponowanej koncepcji zmian w konkretnych ramach ekonomicznych.

Całość opisu procesu badawczego jest opracowana poprawnie, co unaocznia umiejętności autorskie w kwestiach właściwego kształtowania procedury poznawczej. To z kolei jest konieczne przy dokumentowaniu przygotowania autorskiego do pełnienia funkcji przypisywanych pracownikowi naukowemu i tym samym merytorycznej zasadności uzyskania pierwszego stopnia naukowego.

2. Metodologiczna ocena rozprawy

Uwzględniając złożoność przedmiotu poznania należy stwierdzić, że Doktorant podjął się trudnego zadania, wymagającego rozległej i żmudnej pracy badawczej, związanej ze złożonością zdarzeń, opinii i wypowiedzi, często tylko w poszukiwaniu drobnych fragmentów przekładających się logicznie na obraz realnej przedmiotowo rzeczywistości. W związku z powyższym należy stwierdzić, że analiza metodologiczna aspektów pracy doktorskiej wskazuje, iż jest ona skonstruowana poprawnie i odpowiada wymogom metodologicznym nauk społecznych.

Recenzowana praca doktorska składa się z czterech rozdziałów, streszczenia, wstępu, zakończenia, bibliografii oraz załączników, zawartych na 362 stronach.

We wstępie (zawartym na stronach 8-15) Doktorant przedstawia wprowadzenie do tematyki rozprawy doktorskiej oraz prezentuje strukturę pracy.

W rozdziale pierwszym (strony 16-51) pod tytułem *Założenia metodologiczne*, Doktorant uzasadnia wybór tematu, wskazując przedmiot i cele badań, problemy badawcze, hipotezy oraz zastosowane metody, techniki i narzędzia, które posłużyły do weryfikacji poszczególnych etapów procesu badawczego.

W rozdziale drugim (strony 52-111) pod tytułem *Miejsce, rola i zadania systemu ochrony przeciwpożarowej w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom ludności*, Doktorant opisuje znaczenie organizacji ochrony przeciwpożarowej jako systemu centralnego w strukturze bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Przedstawia organizację krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, a także zarządzania kryzysowego. Autor opisuje realny wpływ tego systemu na funkcjonowanie społeczności lokalnej w zakresie ochrony życia,

zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową i innymi miejscowymi zagrożeniami.

W rozdziale trzecim (strony 112-189), pod tytułem *Charakterystyka i analiza zagrożeń występujących w obszarze chronionym przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Kaliszu*, Doktorant uszczegóławia typologię zagrożeń występujących w lokalnym ujęciu tzn. pod ochroną terytorialną KM PSP w Kaliszu. Przedstawienie metodyki oraz zasad monitorowania zdarzeń pozwala na wyciągnięcie wniosków w zakresie oceny przygotowania podmiotów zarządzania kryzysowego i jednostek ochrony przeciwpożarowej do usuwania skutków tych zagrożeń.

W rozdziale czwartym (strony 190-316) pod tytułem *Koncepcja poprawy systemu ochrony przeciwpożarowej na terenie obszaru chronionego przez KM PSP w Kaliszu*, Doktorant prezentuje autorską koncepcję poprawy systemu ochrony przeciwpożarowej na terenie działania KM PSP w Kaliszu. Sformułowane nowe założenia, zawierające innowacyjne rozwiązania, podzielone zostały na trzy zakresy: organizacyjny, funkcjonalny oraz technologiczny. Cennym elementem jest kompleksowe ujęcie usprawnień zawierające uwarunkowania finansowe wdrożenia proponowanej koncepcji, ze wskazaniem możliwości pozyskania źródeł finansowania na ten cel.

W zakończeniu (umieszczonym na stronach od 317 do 318) Doktorant przedstawił perspektywy i możliwości rozwoju ochrony przeciwpożarowej w obszarze chronionym przez Komendę Miejską PSP w Kaliszu, które są narzędziem wpływającym na podnoszenie skuteczności i zdolności do podejmowania reakcji na występujące zagrożenia ludności w ramach działania opisywanego systemu.

Odnosząc się do problemu badawczego przedstawionego w dysertacji, należy podkreślić, że stanowi on ambitne zadanie badawcze o charakterze deskrypcyjnym, eksplanacyjnym, diagnostycznym i predyktywnym. Wygenerowane na jego podstawie problemy szczegółowe wyznaczyły dokładnie drogę postępowania badawczego.

Hipoteza robocza, przyjęta przez Doktoranta na potrzeby badań, jest ściśle powiązana zarówno z wyznaczonymi celami badań, jak i z problemami badawczymi. Do rozwiązywania problemów zastosowano podejście kompleksowe, oparte o wykorzystanie teoretycznych i empirycznych metod badawczych.

Analizując układ dysertacji z punktu widzenia proporcji między wielkością (obszernością) poszczególnych rozdziałów, należy go uznać za poprawny. Kolejność poszczególnych rozdziałów wynika logicznie z toku prowadzonego procesu poznawczego. Poprawna jest również struktura poszczególnych rozdziałów. Wyraźnie jest w nich

dostrzegalna etapowość prowadzonego poznania, jak również logika prezentacji osiągniętych efektów badań. Generalnie, oceniając z metodologicznego punktu widzenia, rozważania podjęte i poddane analizie naukowej należy ocenić pozytywnie.

Literatura przedmiotu dotycząca rozmaitych aspektów rozpatrywanej problematyki została dobrana i wykorzystana poprawnie. W całościowym ujęciu Doktorant wykazał, że nie tylko potrafi zgromadzić materiał badawczy, uporządkować i dokonać selekcji, lecz także posiada umiejętność swobodnego zaprezentowania treści w formie pożądanej dla prac naukowych. Za wystarczający należy uznać zbiór grafik, tabel i wykresów, pozwalających zarówno na pełniejszy opis podejmowanych kwestii, jak i na zrozumienie analizowanego problemu.

Rekapitulując należy stwierdzić, że Doktorant jest przygotowany do samodzielnego prowadzenia badań.

3. Ocena merytoryczna

Recenzowana rozprawa doktorska stanowi zwarte opracowanie naukowe liczące 318 stron, bibliografię oraz załączniki (razem 362 strony).

W zakończeniu dysertacji Doktorant podsumowuje przeprowadzone badania, umieszczając swoje spostrzeżenia z przeprowadzonego procesu poznawczego, podsumowując jego wyniki oraz prezentując weryfikację hipotezy. Wyniki analizy badań wykazują, że cel badań jaki został założony — osiągnięto. Jednocześnie przyjęte zmienne i wskaźniki, stanowiące elementy naukowego poznania, zostały dobrane w zgodzie z naukowym postulatem trafności i rzetelności. Wnioski uzyskane w wyniku rozwiązania szczegółowych problemów badawczych pozwoliły Doktorantowi na weryfikację głównej hipotezy przyjętej w początkowej fazie badań.

Pod względem merytorycznym dysertacja wnosi nowe wartości poznawcze. Związane są one m.in. z końcową koncepcją usprawnień działań w konkretnych wymiarach (organizacyjnym, funkcjonalnym oraz technologicznym), przy zaznaczeniu pojawiających się barier np. nakładów finansowych na potencjalne zmiany oraz wskazaniem możliwości pozyskania środków na przyjęty cel. Tak przedstawiona koncepcja zmian staje się realnym, mierzalnym i wartościowym pragmatycznie potencjalnym wariantem udoskonaleń.

Podczas wnikliwej analizy treści rozprawy dostrzec można pewne kwestie, które wymagają wyjaśnienia. Proszę o ich uściślenie:

1. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej jest dość ogólną formą przedstawienia wizji bezpieczeństwa narodowego. Eksperti jednak widzą zasadność w jej aktualizowaniu do bieżących uwarunkowań geopolitycznych, co wydaje się potrzebnym i logicznym działaniem. Już we wstępie swojej pracy Doktorant cytuje tekst Strategii, jednak tej sprzed 14 lat, która w świetle obowiązujących norm formalnych — straciła moc. Jakie elementy współczesnej, aktualnej Strategii uznaje Doktorant za niekompletne, powołując się na nieobowiązujące rozwiązania?
2. W części metodologicznej pisze Doktorant o **metodzie** wywiadu — sondażu diagnostycznego i sondażu diagnostycznym jako statystycznym sposobie zbierania danych. Chcąc się upewnić, co do stosowanej przez Doktoranta terminologii proszę o wyjaśnienie jaka jest różnica między badaniem opinii a sondażem diagnostycznym?
3. W treści rozprawy Doktorant pisze, że *opracowany kwestionariusz ankiety składa się z 20 pytań oraz pytań metryczkowych (nr: 21-24), które pełniły funkcję pytań filtrujących*. Będę wdzięczny za wyjaśnienie czym są pytania filtrujące, gdzie wedle zasad tworzenia kwestionariusza umieszcza się pytania filtrujące oraz jakie filtry stanowiły przytoczone przez Doktoranta pytania 21-24?
4. Jaka jest różnica między stosowaniem obserwacji jako metody i jako techniki. Czy w kontekście przygotowanej odpowiedzi zmodyfikowałby Doktorant zadanie z części metodologicznej, gdzie zapisał, że *Zastosowano metodę obserwacji, badania opinii oraz modelowanie* (s. 30).
5. Jednym z wniosków Pana badań jest teza o tym, że *konieczne jest utworzenie gminnych centrów zarządzania kryzysowego na terenie każdej z gminy oraz wyposażenie tych stanowisk według określonych standardów. Ponadto należy zapewnić sprawną obsługę gminnych centrów zarządzania kryzysowego, poprzez odpowiednie przeszkolenie kadr* (s. 315). Czy zatem w Pana opinii zapis z Ustawy o zarządzaniu kryzysowym (art. 20.2.), wskazujący na możliwość a nie konieczność tworzenia Gminnych Centów ZK — generuje zagrożenia społeczne?

6. Hipoteza przyjęta przez badacza zakłada, że *Możliwe jest zaproponowanie skutecznej koncepcji i rozwiązań dotyczących zmian w systemie ochrony przeciwpożarowej w oparciu o krajowy system ratowniczo-gaśniczy, na przykładzie obszaru chronionego przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Kaliszu, przy wykorzystaniu innowacyjnych technologii w zakresie organizacyjnym, funkcjonalnym i technicznym, co wpłynie na poprawę bezpieczeństwa lokalnej społeczności.* Moje pytanie brzmi: Na ile w świetle posiadanej przez Pana wiedzy możliwe jest **WDROŻENIE** tej koncepcji w życie?
7. Jednym z wniosków jakie Dyplomant wskazał w pracy jest postulat potrzeby zintensyfikowania edukacji mieszkańców w zakresie prawidłowego zachowania się na wypadek nadzwyczajnych zagrożeń. W jakim stopniu i w jakim procencie działań (w Pana opinii) PSP powinna być zaangażowana w realizację tego postulatu?

4. Wniosek końcowy

Rozprawa doktorska pod tytułem *Koncepcja systemu ochrony przeciwpożarowej w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom ludności na przykładzie obszaru chronionego przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Kaliszu*, napisana przez magistra inżyniera Sławomira Kotońskiego, pod kierunkiem naukowym profesora doktora habilitowanego inżyniera Jarosława Wołęjszo, zasługuje na ogólną ocenę pozytywną. Logiczna i spójna całość rozważań pozwalają stwierdzić, że rozprawa spełnia całkowicie wymogi stawiane przed pracami doktorskimi, wynikającymi z art. 187 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018, poz. 1668, z późn. zm.). Tym samym rekomenduję jej przyjęcie do dalszego postępowania kwalifikacyjnego i wnoszę o dopuszczenie magistra inżyniera Sławomira Kotońskiego do publicznej obrony rozprawy doktorskiej.

